

Summary

In July 2024, another stage of archaeological investigation continued at the chateau in Velké Losiny (Šumperk District), carried out as part of the preparatory works for a damp-proofing project for the ground floor of the High Castle. A total of five small trenches were opened (Fig. 52–56). The investigation yielded valuable findings that contributed not only to a better understanding of the building's development.

Jakub Novák

Velké Němčice (okr. Břeclav)

Intravilán, parc. č. 113/3, 113/9, 155/1.

Pozdní středověk. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., inv. č. A 105 804 až A 105 827.

Lokalizace: S-JTSK: -595785, -1183862; -595687, -1183810; -595675, -1183848; -595775, -1183882

Stavba se nachází uprostřed intravilánu obce na dosud nezastavěném místě mezi ulicemi Brněnská, Školní a Dolní, jižně od místní základní školy. Jde většinou o uměle navršený terén upravený do podoby nízké terasy, která ústí severně do prostoru budov ZŠ. V jižní, západní a východní části je vidět hranu terasy, která dosahuje mocnosti až 1,5 m. Je tvořena především novodobými navážkami. V tomto místě se v minulosti nacházely zemědělské budovy – statek a původní mírný jižní svah zde byl upraven pro potřeby hospodářské činnosti. Výjimku tvoří západní okraj stavby, který se nachází již mimo zmiňovanou terasu. Zde se zachoval mírný jižní svah obsahující cca 1 m nadložních vrstev, pod kterými tvoří geologický podklad písky a jíly. V tomto místě byla vybudována retenční nádrž, jejíž plocha byla předtím předmětem archeologického výzkumu.

Sledovaný prostor stavby je součástí většího pravěkého a vrcholně středověkého sídlištního areálu. Ve výkopu pro retenční nádrž se podařilo zachytit několik pravěkých objektů, především zásobní jámu a část stavební jámy pocházející snad z doby bronzové. Do prostoru výkopu zasahoval také hrotitý příkop zachycený na obou protilehlých profilech a zbytek jeho dna. Podle nevýrazných keramických fragmentů snad spadá do období pozdního středověku. Další průběh a okolnosti jsou ovšem vzhledem k omezenému rozsahu výkopu nejasné. Do pozdního středověku je možné datovat také zásobní jámu nacházející se v jihovýchodním rohu výkopu.

Mírný jižní svah byl intenzivně využíván jak v pravěku (a zřejmě souvisí s nálezy okolo ZŠ; Matějčková 2002), tak ve vrcholném středověku. Bohužel vzhledem k povaze stavby a zemních prací jsou zjištění značně torzovitá. Další informace k historickému vývoji tohoto prostoru se nacházejí pod vrstvami navážek.

Literatura

Matějčková, A. 2002: Archeologické lokality na katastru obce Velké Němčice, okr. Břeclav. *Jižní Morava* 38(41), 143–155.

Summary

During the rescue archaeological excavation in the built-up area of Velké Němčice (Břeclav District), settlement features dating to the prehistoric period and to the Late (?) Middle Ages were documented.

Richard Bíško

Velké Němčice (okr. Břeclav)

Zeleňák.

Vrcholný středověk – novověk. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -594537.70, -1181661.30

Během záchranného archeologického výzkumu, který byl vyvolán stavební akcí „D2 Rozšíření odpočívky Zeleňák“ na k. ú. Velké Němčice, bylo na rozsáhlé ploše prozkoumáno celkem šest zahloubených sídlištních objektů a jeden kostrový hrob (AMČR; Lečbych, Matějčková 2025).

Jednalo se o nevýrazné sídlištní objekty kruhového, oválného až nepravidelného půdorysu, většinou bez movitých nálezu. Ve dvou objektech se nacházely nepočetné keramické zlomky zařaditelné do vrcholného středověku až novověku.

Literatura

AMČR: Záznam M-202300479 [cit. 2025-30-01]. Archeologická mapa České republiky.

Lečbych, M., Matějčková, A. 2025: Velké Němčice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 66(1), 252.

Summary

In 2024, during the extension of the rest area on the D2 motorway within the cadastral area of Velké Němčice (Břeclav District), six subsurface features dating from the high medieval to the early modern period were investigated.

Marek Lečbych

Viničné Šumice (okr. Brno-venkov)

„Za Humny“, parc. č. 1812/1.

Industriální období 1. Areál nezemědělské výroby, dehtárna. Náhodný zásah/nález. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.2118125N, 16.8237806E

Během archeologického výzkumu plochy pravěkého sídliště (Kos 2025a; 2025b; 2025c), který předcházela výstavbě mateřské školy ve Viničných Šumicích v trati „Za Humny“, byly zaznamenány i doklady podstatně mladších aktivit. Do raného novověku bylo možné zařadit čtyři pyrotechnologické objekty poměrně sofistikované kombinované konstrukce, spojitelné se sušením/vařením ovoce (patrně povidel), dehtařskou pec a jednu odpadní/zahradní jámu. Výčet pecních objektů navázal na struktury, které byly odkryty již v roce 2015 během výstavby hasičské zbrojnice a knihovny (Geislerová, Parma 2018, 321–322).

Literatura

Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2018: *Výzkumy – Ausgrabungen* 2011–2016. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Kos, P. 2025a: Viničné Šumice (okr. Brno-venkov).

Přehled výzkumů 66(1), 240.

Kos, P. 2025b: Viničné Šumice (okr. Brno-venkov).

Přehled výzkumů 66(1), 267.

Kos, P. 2025c: Viničné Šumice (okr. Brno-venkov).

Přehled výzkumů 66(1), 275.

Summary

During the construction of a kindergarten in Viničné Šumice (Brno-Country District), early modern activities were recorded alongside the prehistoric settlement, including four pyrotechnological installations used for fruit processing and tar production.

Petr Kos

Vlasatice (okr. Brno-venkov)

Jižní část obce, parc. č. 2445/1.

Novověk. Vesnice/městečko. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.9306461N, 16.4875147E

Záchranný archeologický výzkum vyvolaný stavbou komunikace a inženýrských sítí pro výstavbu rodinných domů probíhal v jižní části obce, cca 70 m severovýchodně od místního hřbitova.

Při zemních pracích bylo zaznamenáno několik archeologických situací. Především jde o torzo menší (patrně chlebové) pece (obr. 57), kterou je možné datovat rámcově do 18.–19. století. Ve výkopu pro retenční nádrž bylo dokumentováno mocné souvrství, které lze interpretovat jako zaniklý suterén (sklep) hospodářského stavení, které přiléhalo k dnešnímu silničnímu průtahu. Další čtyři prozkoumané zahloubené objekty představují součást hospodářského zázemí usedlosti (východně od sochy sv. Jana Nepomuckého), která stála v jižní části souvislé severojižní zástavby tvořící východní stranu rozlehlé návsi. Podél silnice II/396 byly ve výkopu pro kanalizaci rovněž registrovány pozůstatky stavby recentního původu, patrně ještě na ortofotomapách z roku 2000 (© ČÚZK). Jediný získaný pravěký střep představuje druhotně přemístěnou intruzi z blíže nespecifikovaného naleziště.



Obr. 57. Vlasatice. Malá pec s částí předpevné jámy. Foto I. Čižmář.

Fig. 57. Vlasatice. Small oven with part of the stokehole. Photo by I. Čižmář.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

During the rescue archaeological excavation in the southern part of Vlasatice (Brno-Country District), several archaeological features were disturbed, including a small (presumably bread) oven (Fig. 57), which can be dated to the 18th–19th centuries.

Ivan Čižmář